

**TIL VA ADABIYOT
TA'LIMI**

"Filologiya va pedagogika"
ilmiy-metodik jurnal
Oliy attestatsiya komissiyasi
Rayosatining 2024-yil 30-noyabrdagi
364/5-qarori bilan
10.00.00 – Filologiya va
13.00.00 – Pedagogika fanlari
bo'yicha doktorlik dissertatsiyalari
(PhD, DSc) asosiy ilmiy natijalarini
chop etish tavsija etilgan milliy ilmiy
nashrilar ro'yxatiga kiritilgan

**2025-yil
15 (19)-son**

e-ISSN 3060-4885

FILOLOGIYA VA PEDAGOGIKA

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGINING
ILMIY-METODIK ELEKTRON JURNALI

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ
ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ
МИНИСТЕРСТВА ДОШКОЛЬНОГО И
ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

**ФИЛОЛОГИЯ И
ПЕДАГОГИКА**

**PHILOLOGY AND
PEDAGOGY**

SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL
ELECTRONIC JOURNAL OF THE
MINISTRY OF PRESCHOOL AND
SCHOOL EDUCATION
OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Ushbu sonda

O'tkir Hoshimov
romanlarida tushuning
poetik vazifasi

15
бет

Olibaviy va do'stona
muloqotda nutqiy
aktlarning qo'llanilishi

26
бет

Magistratura bosqichida
"Tilni ona tili va ikkinchi
til sifatida o'qitish"
mavzusini o'rnatishning
metodik aspektlari

116
бет

Морфонологические
трудности в изучении
русского языка
носителями узбекского
языка

133
бет

Dilafruz Azimbayeva. Semantic and Thematic Classification of Phraseological Units in English and Uzbek Languages.....	95
Umida Matmurotova. Direct and Indirect Literary Translation and Their Impact on Semantic-Stylistic Equivalence	96
Dilshoda Otaboyeva. Linguocultural Analysis of Zoomorphic Phraseologisms in the Uzbek Language: Reconstructing Archaic Worldviews and Totemic Relics	99
Kholniso Alikulova. The Elements of Supernatural and Magic Realism in "Song of Solomon" (Novel by Toni Morrison)	100
Nasiba Hasanova. Lexical-Semantic Classification of Anathematic Units in English and Uzbek Languages.....	102
Elena Saumilova. Lexical Stylistic Functions of Tongue-Twisters in the English and Russian Languages: Corpus Analysis.....	103
Sardor Sherkulov. Traumatic War Memory in Virginia Woolf's "Mrs Dalloway" in the Framework of Trauma Narratology	105
Gavhar Qurbanova, Farida Hakimova, Zebiniso Toshqulova. Metaforalarda astronimlar ifodasi	107
Dildora Ravshanova. O'zbek tili sinonimikasining dinamikasi.....	109
Zarifa Sultanova. Yevgeniy Polivanovning o'zbek shevalarini o'rganishdagi faoliyatি	111
Maftuna Majidova. Tilshunoslikda kinesik belgilar tizimining grammatic xususiyatlarini ishlab chiqish masalalari	113

13.00.00 – PEDAGOGIKA

Shokirjon Tursun. Magistratura bosqichida "Tilni ona tili va ikkinchi til sifatida o'qitish" mavzusini o'rgatishning metodik aspektlari.....	116
Shaxlo Ahmedova. O'quvchilarning ijodiy tasavvurini rivojlantirishning psixologik asosları.....	118
Gulruxsor Sharipova. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini rivojlantirishda ijtimoiy hamkorlikning roli	119
Yulduz Turapova. Hamza Imonberdiyevning "Turnalar" va "Ohu" she'rlarini raqamlı vositalar yordamida o'qitish	121
Sultambek Davletmuratov. Yuklamalar tuzilishini asoslash va tayyorgarlik davrini tashkil etish xususiyatlari	122
Fotima Xamidullayeva. Gapirish ko'nikmasining psixolingvistikasi bilan bog'liqligi	124
Райхан Алеуова. Готовность педагогов дошкольного образования к инновационной деятельности	126
Жулдыз Дарменбаева. Формирование коммуникативных умений старших дошкольников	127
Зулфия Каримова. Технологии формирования готовности к развитию перцептивных навыков	129
Диана Рузметова. Развитие лидерских навыков у молодёжи через проектно-ориентированное обучение	131
Светлана Им. Морфонологические трудности в изучении русского языка носителями узбекского языка	133
Komila Aytmuratova. Maktabgacha yoshdag'i bolalarning ijodiy faoliyatini rivojlantirishda she'riy asarlardan foydalanishni takomillashtirish	135
Нуржамал Сапарова. Дидактические материалы и приёмы использования пословиц в обучении русскому языку студентов-билингвов.....	136
Gulmira Ahmedova. 8–9-sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda Project-Based Learning (PBL) metodining didaktik imkoniyatlari	137
Dilobar Amvarova. Til ta'limida sotsiopragmatik kompetensiyani mediavositalar yordamida rivojlantirishning yangi bosqichlari	139
Mexroj Qudratov. Maktab o'quvchilarini musiqa darslari orqali estetik tarbiyalashning mazmun va mohiyati	140
Marjona Hakimova. O'qish savodxonligi darslarida Venn diagrammasidan foydalanishning samaradorligi	142
Laylo Mirzoxidova. Ona tili mashg'ulotlarida ilmiy matn bilan ishlash usullari	144
Dilfuza Jumayeva. Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining kasbiy-metodik kompetentligini uzlusiz rivojlantirish mexanizmlari	147
Nargiza Nurmatova. O'quvchilarni tadqiqotchilik faoliyatiga tayyorlash komponentlari	148
Nargiza Qayimova. Chet tilida gapirish ko'nikmasini shakllantirishda sun'iy intellektidan foydalanish	150
Nigina Akhmedova. The Advantages of The Content-Based Approach in Teaching Foreign Languages to on-Philological Students	151
Jamshid Karimov. The Priority of Applying Abdurahmon Jami's Educational Doctrine in the Modern Educational Process	153
Ziyada Djumanazarova. A Hybrid Approach to Grammar and Communicative Teaching: Revisiting Betty Azar's Perspective	155
Guljahan Turebekova, Go'zzal Janabaeva. Maktabgacha yoshdag'i bolalarda matematikaga qiziqish uyg'otish texnologiyalari	156
Mamarajab Turobov. Fanlararo aloqadorlik asosida axborot bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirishda sun'iy intellektning o'rni	157
Dilfuza Xodijiyeva. Fortepiano darslarini texnologik tashkil etishning nazariy va amally jihatlari	159
Faxriddin Yusupov, Zafar Mahmudov. Kasbiy ta'lim tizimida islohotlar	160
Zafar Maximov. Barkamol avlodni ma'naviy qadriyatlar negizida tarbiyalashning nazariy jihatlari	162
Guljahan Turebekova, Sadoqat Meliboyeva. Xalq og'zaki ijodi vositasida bolalarda hozirjavoblik ko'nikmasini shakllantirish xususiyatlari	163
Sanjarbek Atakhanov. Technology For Developing Critical Thinking in Students Through Biological Problem Modeling in Medical Education	164

fiklari, o'g'itlari shunday kuchga egakl, ular yoshlar qatlida insoniylik unug'lanining ko'rimishiga, g'ururi hayot yo'liqa olib chiqishiga yordam beradi. Shu bois biz uchun qadil bo'lgan allomalarimizdan Bahovuddin Naqshband, Abu Nasr Forobiy, Yusuf Xos Hojib, Kaykovus, Abu Rayxon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Umar Xayyom, Alisher Navoiy, Abdurahmon Jomiy, Jaloliddin Davoniy, Munawar qori, Abdulla Avloniy, Hamza Hakimzoda Nyoziy, Asqar Zimunov va boshqalarning ta'limtarbiya va ma'rifat haqidagi g'oyalaridan keng foydalanish bugungi kun talabiga javob bera oladigan yoshlarni tarbiyalashda muhim omil bo'lib hisoblanadi. Oliy ta'lim muassasalarida malakali muaxassislarni tayorlashda kasbiy metodik tayyorgartlik tamoyili muhim o'rinni egallaydi. Kasbiy metodik tayyorgartlik va kasbga yo'natirigantlik asosida, insonning kelajak kasbiga nisbatan munosabatini ifodalovchi ehtiyojlar, qiziqish va nizomlar tizimi tushuniildi. V.Kuzmina va V.A.Slastenin o'z asarlarda pedagogik mutaxassislikarga nisbatan kasbiy-metodik tayyorgartilarini kasbiy-chiqadilar [3]. Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy-metodik rivojlantishini takomillashtirish jarayonining o'ziga xos xususiyattarini tahtil etib, ushuu jarayonni amalga oshirishning quydagi tamoyillariga muvofiq amalga oshirilishi kerak degan xulosaga keldik.

Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarida kasbiy-metodik rivojlanshini takomillashtirish modelining yana bir asosiy tarkibiy qismalardidan biri – ta'lim tamoyillari. *Prinsip atamasi lotinchcha principium so'zidan kelib chiqqan bo'lib, "asos", dastlabki, inazariyaning boshlang'ich holati, ilm-fan, mashqlar*" degan ma'nori anglatadi. Prinsiplar – asosan nazariya va fanning asosiy taxminlari bo'lib, ular har bir inson javob berishi kerak bo'lgan asosiy talablardir. Pedagogik tamoyillar-bu asosiy g'oyalar bo'lib, unga ryoa etilishi pedagogik maqsadlarga erishishga yordam beradi. O'quv jarayonini o'rganayotgan quydagi didaktik prinsiplarni tanlaydilar: onglik, va faoliyat, muntazam va izchil; imly tavsi; ko'rinish; mahkamlik; mavjudlik; nazariya va amaliyot or'tasidagi bog'iqlik [6: 296]. Buning uchun esa dunyo ilm-fanida o'qituvchi kompetensiyasini shakkantirish, o'qituvchilarning metodik tayyorgartligini takomillashtirish orqali ulami kasbiy rivojlantish bo'yicha pedagog va ustubchi

olmlari tomonidan old'a surilgan ilmiy-nazary qarashlarni o'qanish lozim [13; 14]. Ammu mazkur tadoqotlara va boshqa pedagogik-psixologik ilmiy tadoqotlarda bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining metodik tayyorgartligini takomillashtirish va kasbiy rivojlantirish ilmiy pedagogik muammo sifatida yetarli darajada tadoq etilмаган Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining metodik tayyorgartligini takomillashtirish va kasbiy rivojlantirish muammolari alohida qayd etilмаган. Bu esa, o'z vaqtida, o'qituvchilarini uzuksiz kasbiy rivojlantirish bilan bog'iqli quydagi vazifalarni hal qilish zaruniyatini keltirib chiqaradi. Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining kasbiy ehtiyojlaridan kelib chiqib, metodik tayyorgartlikni takomillashtirish, kasbiy rivojlantirishga doir vazifalarini aniqlash va belgilash. Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy rivojlantirish omillari, o'qituvchida professionallikni rivojlantirishga doir kasbiy rivojlantishning bosqichlari va darsajalarini aniqlash va belgilash.

Bo'lajak o'qituvchilarada kasbiy kompetensiyani rivojlantirish ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan biridir. Bu jarayonni amalga oshirishda uzuksiz ta'lim, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, shaxsxiy rivojlansh va innovatsion yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining bunday zamonaviy talablar asosida yaratilgan sharoitlardan samarali foydalanim, darslarni ilg'or pedagogik hamda axborot kommunikatsiya texnologiyalari asosida tashkil etilishi ta'lim-tarbiya jarayonini sifatini yanada oshirishini kafolatlaydi. Bo'lajak o'qituvchilarini kasbiy-metodik tayyorgartligini takomillashtirish bo'yicha o'zbekiston va xorijik pedagog-olimtarning ilmiy ishlariidan kelib chiqib uning didaktik imkoniyatlari va modelini ishlab chiqildi. Unga ko'ra kasbiy-metodik tayyorgartlik jarayonini maqsadi, vazifalar, tamoyil va mazmun, shakl, uslublar va vositalarga ryoa etilishi pedagogik natialarga erishishi. Bunga kasbiy metodik tayyorgartligi takomillashtirish bevosita ta'lim jarayonini tashkil etishning shakl, usul va vositalarini to'g'ri tanlashta bog'iqlidi.

Foydalanilgan addabiyotlar

- Shavkat Mirziyoyev. Buyuk kelajagimini mard va oljanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2017.
- Shavkat Mirziyoyev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt tarraqiyoti va xalq farovonligining garovi / Ozbekiston Respublikasining saykangang Prezident Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qil-inganining 24-yilligiga bagishlangan tantanali marosimindagi ma'ruzasi. – Toshkent, 2017.
- Forobiy. Fozil odamlar shahri. – Toshkent: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq metosi, 1993.
- Mavlonova R.A., Rahmonulova N., Normurodova B., Matnazarova K. Tarbiyaviy ishlar metodikasi. Darslik. Nizomiy nomidagi TDPU Rizografiyada nashri qilindi. – Toshkent, 2004.

**Nargiza NURMATOVA,
Qoshqadaryo viloyati Shahrisabz shahridagi 24-maktab direktori,
oliy tojiali ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi**

O'QUVCHILARNI TADQIQOTCHILIK FAOLIVATIGA TAYYORLASH KOMPONENTLARI

Annotatsiya. Mazkur maqolada o'qituvchilarini tadqiqotchilik faoliyatiga tayyortash jarayonining nazarli pasoslarini va tarkibiy komponentlari tahsil qilinadi. "Tadqiqotchilik faoliyat" va "ilmiy izlasmash" tushunchalarining mazmuni-mohiyati ochib berilib, o'qituvchilarida muammoni aniqlash, axborot izlasmash, ma'lumati tahsil qilish va xulosalar chiqarish konifikatlarini shakkantirishning metodologik ahamiyati asoslanadi. Shuningdek, umumiy orta ta'lim jarayonida, xususan, ota tili va adabiyot darslari doirasida kichik tadqiqot faoliyatini tashkil etish imkoniyatlarini hamda uning oqituvchilarning mustaqil fikrlashi va ijodiy salohiyatini rivojlantirishda o'rn yorilishi.

Kalit so'zlar: ta'lim, individ, tadqiqotchilik, qobiliyat, texnologiya, metodologiya, innovation yondashuvlar.

Annotation. This article analyzes the theoretical foundations and structural components of the process of preparing students for research activities. The essence of the concepts of "research activity" and "scientific inquiry" is clarified, and the pedagogical significance of developing students' skills in problem identification, information searching, data analysis, and conclusion formulation is substantiated. The article also highlights the possibilities of organizing small-scale research activities within general secondary education, particularly in the context of native language and literature lessons, as well as their role in fostering students' independent thinking and creative potential.

Keywords: education, individual, research, ability, technologies, methodologies, innovative approaches.

Annotation. В данной статье анализируются теоретические основы и структурные компоненты процесса подготовки учащихся к исследовательской деятельности. Раскрывается сущность понятий «исследовательская деятельность» и «научный поиск», обосновываются педагогическая значимость формирования у учащихся навыков выявления проблем, поиска информации, анализа данных и формулирования выводов. Так же освещаются возможности организации малой исследовательской деятельности в процессе общего среднего образования, в частности, в рамках уроков родного языка и литературы, а также ее роль в развитии самостоятельного мышления и творческого потенциала учащихся.

Ключевые слова: образование, индивид, исследование, способность, технология, методология, инновационные подходы.

[1] bo'lajak mutaxassislarining o'z yo'naltishlarda tadqiqotchilik konikma va malakalarga ega bo'lishi ta'limi rivojlanirishning strategik vazifalari qatorida keltirilgan [3]. Ilmiy izlanishlarga kirishish, awalo, individuagi tadqiqotchilik qobiliyatining shakllanishiga bog'iq boladi. Bu qobiliyatning ilk bosqichlari muayyan soha muammolarni aniqlash, zatur ma'lumotlarni izlab topish, yig'ilgan matumotlarni tizimli qayta ishlash hamda tanqidiy tahlit orqali ijodiy yechimlar ishlab chiqish kabi ko'nikmalar dan iborat boladi.

Jumladan, Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tasarrufidagi ixtisoslashgan maktablar umuman umumiyo'orta ta'lum tizimi zimmasiqa quyidagi qo'shimcha funksiyalarni bajarish yulkatilgan:

– militiy qadriyatlар va ilg'or xismoniy rivojlantrish uchun barcha shart-sharoitlar jaratish;

– maktab yoshidagi bolalarni ta'lum va tarbiya jarayoniga zamona viy innovatsion pedagogik texnologiyalarni, ta'lum va tarbiyaning samarali shakllari hamda usullarini tizimli jony etish;

– har bir bolaning o'ziga xos qobiliyatini kashf qilish yotilani tadirqiq qilish...

Maktab davridan o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatiga oid ilmiy manbalarni tadirqiq qilishda faoliyat, amaliy jarayonlar, tadqiqot, ilmiy tadqiqot tushunchalarini aniqlashtirish muhim sanaladi. Faoliyat nima? Bu atrof-o'laming maxsuslashtirilgan faol munosabatning maxsus shakli bo'lib, uning mazmuni atrof-o'lanning maqsadga muvoqiq o'zgartirish va insonlarning qiziqishiغا mos holda amalga oshiriladi. Olim J. Hasarboyev va boshqalarning pedagogika faniidan izohli lug'atiда faoliyatning atamasiga quyidagiicha tarif keltiriladi: "Faoliyat – biror narsani aniqlash uchun biror narsa qilish xohlisi (jarayon)" [2].

Faoliyat – kishining moddy va ma'naviy ne'metlar yaratish borasidagi hamda shaxsiy va iftimoiy sohasi ma'lum bir maqsad sari qiladigan xatti-harakatlar majmussi va usullar yig'indisidir. Insomning har qanday faoliyati pirovard maqsadida shaxsiy yoki iftimoiy muammolar yechimini topishga yo'naltirilgan bo'ldi. Inson oz aqly faoliyatida mulohaza qilishi muhim. Shuning uchun uning yordamida inson origida paydo bo'ladigan hayotning moddy va ma'naviy jihatlar ustida fikr yuritadi, ular haqidagi hukm chiqaradi va faoliyatdagi ehtiyojni amaly maqsadga aylantiradi. Demak, ehtiyoj maqsadga aylangandan keyin unga erishish uchun taxminiy reja (gipoteza), proqnoz tuziladi va faoliyatning navbatdagi bosqichini analoga oshirish mexanizmlari boshlaniadi. Muzkur faoliyatoi dastlabki tushunish ilmiy tadqiq qilishda ANL eontev ishlab chiqqan konseptual modelda faoliyat bu – faoliyk shakli bo'lib, u ehtiyojidan, yani individning muayyan sharoitlarda normal ishlashi uchun zatur bo'lgan holatda uyg'onishi asoslangan bo'lib, inson faoliyati tuzilmasi ehtiyoj, motiv, maqsad, maqsadga erishish shart-sharoitlari, harakatlar, operatsiyalardan iboratligi ta'kidlanadi.

Bu 6 ta komponentni quyidagi uchliklarda tashkil etadi: e h i y o , m o t i v l a r , m a q s a d l a r ; harakatlar, operatsiyalar, shart-sharoitlar [3]. Yuqoridagi izohlardan ko'rinadiki, faoliyat degandakishining malum ehtiyoj va shart-sharoitidan kelib chiqqan, maqsadga yo'naltirilgan xatti-harakatlari va faoliyti tushuniadi. Demak, ilmiy tadqiqot tushunchasining mazmuning batafsil to'xtalib o'tadigan bo'lsak, ayrim manbalarda keltirilgan tarif va tushunchalardan namunalarni ko'rish mumkin: "Ilmiy tadqiqot – yangi bilimlar va nazariyalarni aniqlash jarayoni" [4]. "Har qanday ilmiy tadqiqot bu haqidagi nazariy bilimlar o'rganiladi, o'zlashtiriladi" [5]. Ilmiy tadqiqot – mavjud voqeqliki, axborotlarni ilmiy asosda o'rganib, tahliq qilish va yangidan yangi bilimlarni aniqlash maqsadiga yo'naltirilgan izlanishli faoliyat bo'lib, u farazni isbotlash uchun olib boriladi, tadqiq qilinadi va dalillarga tavanilgan holda natija yakunida muayyan ilmiy ish shakida ifodalananadi.

O'quvchilar uchun olib boriladigan ilmiy tadqiqot faoliyatining tushunchasining mazmuni-mohiyatini ochish birinchi qadam hisoblanadi. Ilmiy manbalarda bu atarna turlicha izohlanadi va tadqiq qilinadi. Jumladan, ba'zi ta'riflarda ilmiy tadqiqot – bu yangi nazariy qarashlar va bilimlarni aniqlashga yo'naltirilgan jarayon sifatida izohlanadi. Boshqa manbalarda esa, bu jarayon mayjud voqeqliki ilmiy asosda idrok etish, uni tizimlashtirish va chuqur ketma-ket va izchil olib boriladigan izlanishlar majmui sifatida talqin etiladi.

Yuqoridaagi fikrlardan avtoshimiz mumkinki, ilmiy tadqiqot manbalar tahliq qilinganda ilmiy tadqiqot tushunchasi u qadar keng ma'noda talqin etilмаган bo'lib, uning natijasi ilmiy ishda yangi tadqiqot natijasini izohlashga xizmat qiladi. Bunda voqeqlik va hodisa, obyektlarni o'rganishiga qaratilgan ilmiy nazariy faoliyat jarayoni mahsuli sifatida ko'rsatiladi. Har tomonloma yondashuvlarga ko'ra, ilmiy izlanishlar – jamiyat taradqiyotini tamintovchi strategik ahamiyatga ega, murakkab va uzuksz rivojlanishiga yo'naltirilgan, natijasi kasoflatlangan tizimli jarayon. Aynan umumiyyatiga ta'lum bosqichi bu jarayoning ilk kompleks shakllanishiga qulay sharoit yaratadi.

Umumiyyatiga ta'lum bosqichida, ayniqsa, ona tili va adabiyot darslarini o'qish davomida o'quvchilar fanni egallash jarayonida ilmiy tadqiqotning turli ilk shakllarini analiyotga tadbiq qiladilar. Bunga kichik matnlar tuzish, ijodiy mavzulardagi bayon va insholar yozish, mustaqil ishlarni bajarish, laboratoriya ishi, amaliy ishlarni yoki boshqalarni tayyorlash kiradi. Ushbu faoliyat turlari ilmiy tadqiqot asosida shakllansa-da, ular umumiyyatiga o'quv dasturiga bevosita bog'iq bo'lganligi sababli to'liq erkin ilmiy ijodiy izlanish sifatida e'tirof etilmaydi va alohida baholanishiga

katta e'tibor berilmaydi. Ammo bunday ilmiy ijodkortlik qobiliyatiga ega o'quvchilar esse yoki erkin insho, mavzuli referat yozish, mustaqil istni tayyortash kabi oddiy o'quv topshirilari bajarishni haqiqiy ilmiy-iqdoy jarayonga aylantirishlari va ozining tadqiqotchilik ko'nikmalarini namoyon qilishga muvaffaq bo'la olishlariga imkoniyat ekanligini ham to'iq

Foydalananligan adabiyotlar

- Ozbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2023-yil 11-sentabrdagi "Ozbekiston – 2030" strategiyasi to'grisida "gi iPF-158-soni Farmoni, <https://lex.uz/r/ul/docs/6600413>.
- Hasanboev J. va boshq. Pedagogika (pedagogika nazarasi va tarixi). – Toshkent: Asian Book House, 2020.
- Леонтьев А. Н. Эволюция, движение, деятельность. Издание подготовлено при поддержке Российского гуманитарного научного фонда, проект № 04-06-00183а «Научное наследие А.Н. Леонтьева и его школы». Издание осуществлено при поддержке Российской гуманитарного научного фонда, проект № 12-06-16068д Издательство «Смысли», 2012.
- Pedagogik atamalar lug'ati. – Toshkent: Qori Niyoziy nomidagi O'ZPFTI, 2017.
- Яковлев Е.В. Яковлева Н.О..Педагогическое исследование: содержание и представление результатов / . – Челябинск.: Изд-во РБИУ, 2010.

ЧЕТ ТИЛИДА ГАРИРISH KO'NIKMASINI SHAKLLANTIRISHDA SUN'IV INTELLEKTIDAN FOYDALANISH

Nargiza QAYIMOVA,
Shahrisabz davlat pedagogika instituti o'qituvchi-assistenti

Annotatsiya. Ushbu maqolada chet tilida garirish ko'nikmasini shakllantirish jarayonida sun'iv intellekt texnologiyalaridan foydalananish masalasi yoritiladi. Tadqiqotda nutorni tanish tizimlari, chatbotlarni hamda avtomatlashirilgan testkari aloqa platformalarining og'zaki nutq kompetensiyasini rivojlanishidagi pedagogik imkoniyatani tahsil qilinadi. Sun'iv intellekt tafafuzni yaxshilash, nutqiy qo'siqunni kanaytirish va mustaqil o'rGANishni qollab-quvvatlashda samarali vosita sifatida baholanadi. Shu bilan birga, sun'iv intellekt oqituvchining faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi vosita ekanini ta'kidlanadi. Xulosa sifatida garirish ko'nikmasini rivojlanishida sun'iv intellektidan oqilona va metodik asosida foydalananish zauriligi asoslati beriladi.

Kaitif so'zlar: sun'iv intellekt, garirish ko'nikmasi, chet tilini o'qitish, og'zaki nutq, ta'lim texnologiyalari.

Annotation. This article examines the use of artificial intelligence technologies in the process of forming foreign language speaking skills. The study analyzes the pedagogical possibilities of speech recognition systems, chatbots, and automated feedback platforms in the development of oral speech competence. Artificial intelligence is considered an effective tool for improving pronunciation, reducing speech fear, and supporting independent learning. At the same time, it is emphasized that artificial intelligence is a tool for supporting the teacher's pedagogical activity. In conclusion, the necessity of rational and methodological use of artificial intelligence in the development of speaking skills is substantiated.

Keywords: artificial intelligence, speaking skills, foreign language teaching, oral communication, educational technology.

Аннотация. В данной статье рассматривается вопрос использования технологий искусственного интеллекта в процессе формирования навыков говорения на иностранном языке. В исследовании анализируются педагогические возможности систем распознавания речи, чат-ботов и автоматизированных платформ обратной связи в развитии устной речевой компетенции.

Искусственный интеллект рассматривается как эффективный инструмент для улучшения произношения, снижения речевого страха и поддержки самостоятельного обучения. В то же время подчеркивается, что искусственный интеллект является инструментом поддержки педагогической деятельности учителя. В заключение обосновывается необходимость рационального и методического использования искусственного интеллекта в развитии навыков говорения.

Ключевые слова: искусственный интеллект, навыки говорения, обучение иностранным языкам, устная речь, образовательные технологии.

Bugungi globallashuv va raqamlashtirish davrida chet tillami o'rganish, ayniqsa, ingliz tilida erkin muloqot qila olish zamona viy ta'lum tizimining ustuvor vazifalaridan biri. Chet tilini o'qitishda tinglab tushunish, o'qish, yozish va garirish ko'nikmalar o'zaro uzviy bog'i qo'sha-da, amaliy tajriba shuni korstatadiki, aynan garirish ko'nikmasini shakllantirish o'quvchilar uchun eng murakkab jarayonlardan bindir. Buning asosiy sabablarini til muhitining yetishmasligi, nutqiy qo'riq, cheklangan dars vaqtini hamda individual yondashuvning kamliji ko'rsatiladi [1: 45-49].

Songagi yillarda ta'lum jarayoniga sun'iv intellekt texnologiyalarining jadal kirib ketishi chet tillami o'qitishda, xususan, gapirish ko'nikmasini rivojlantrishda yangi imkoniyatlarni yuzaga chiqardi. Sun'iv intellekt asosida ishlochki nutqni tanish, dialog olib borish, automatik tahlil va testkari aloqa beruvchi dasturlar o'quvchilarga real muloqotga yaqin sharoitda mashq qilish imkonini bermoqda [2: 32–36].

anglamaydilar. Aynan mana shu bosqich – mustaqil ilmiy fikrlash va individual izlanishning birinchi qadamini hisoblanadi. Ana shunday tizimli olib borilgan faoliyatning natijaga xizmat qilishiga yo'naturilgan ta'lum komponentlari asosidagi erkin tadqiqot faoliyatining boshlang'ich shakllari dunyo yuzini ko'radi va alohida ijodiy ish sifatida e'tirof etiladi.

